

Předchůdci a začátky AIESECu ve světě a na VŠE v Praze

Jako člen AAI (AIESEC ALUMNI INTERNATIONAL), organizace sdružující emeritní členy funkcionářského aktivu AIESEC (Association Internationale des Étudiants en Sciences Économique et Commerciales), aktivní členy této organizace a bývalé praktikanty a stážisty v rámci programu této organizace, jsem se pravidelně zúčastňoval mezinárodních kongresů této entity v různých částech světa. Vítr mne i zavál do Syrakus na Sicilii v roce 2004. Účastníci kongresu této organizace ustavené v Budapešti v roce 1986 mne zvolili prezidentem AAI na dvě období let 2005 a 2006. Zakotvili jsme znovu naši identitu a stanovili jsme si heslo: „**AAI bude stejně jako AIESEC mezinárodní základnou objevující a rozšiřující svůj potenciál tak, aby byla potřebná pro naši mezinárodní společnost**“. Pochopitelně úměrně věku.

Během aktivního prezidentování jsem byl častým hostem v sekretariátu AAI v Bruselu. Často jsem se scházel s místními AIESECáři, současnými, ale i pamětníky. Belgičtí kolegové udržují časté neformální styky a vědí o AIESECu hodně. Vždyť na jejich univerzitách dostala myšlenka založení mezinárodní organizace velkou podporu. I řada univerzitních archivů skrývá dodneška zajímavé dobové dokumenty. V archivech jsem objevil zakládací listinu předchůdce AIESECU, která se založila v roce 1946 v Praze z iniciativy Skandinávců, Belgičanů, a českého studenta Vysoké školy obchodní v Praze, Jaroslava Zicha. Svou krátkou, ale záslužnou činnost vyvíjela pod názvem **AIESE** (Association Internationale des Étudiants en Sciences Économique). A to až do doby, kdy ji v roce 1948 zařizla nastupující komunistická moc a fungující sekretariát v Praze pod vedením našeho studenta zakázala.

Jaroslav Zich poté emigroval do amerického sektoru Německa a země se po něm slehla. Zůstal jen jeho půlportrét, který jsem našel v archivech university v Leuvenu. Čtenáři mi jistě odpustí technickou nedokonalost mých technických prostředků. Zatím to je jediná existující a známa fotografie. O Jaroslavu Zichovi stále nevíme mnoho kromě údajů, které uvádím.

To ale předbímám. Myšlenka sdružit mladé ekonomy a obchodníky, studenty z vysokých škol po celém světě, nevznikla po II. světové válce. Byla mnohem starší. Studenti uvažovali o ní již ve 20. a 30. letech XX. století. Konkrétní obrysy navrhli studenti skandinávských vysokých škol v pozdních třicátých letech. Několik škol organizovalo formální výměnné programy, hlavně mezi skandinávskými zeměmi. Tato iniciativa s názvem **PRAXIS** byla malá, ale významem rozsáhlá. Bohužel ji nepřála mezinárodní a politická situace a její činnost omezovala válka.

Idea oživila v roce 1944. Ve světě byl chaos, vysokoškolské studium bylo narušeno, řada absolventů zahynula. Vyskytla se potřeba vytvořit novou manažerskou generaci, nejen teoreticky vzdělanou, ale též obohacenou o praktickou zkušenost.

Okamžitě po válce se spojily tři vůdčí osobnosti – Švéd Bertil Hedberg (představitel Stockholm School of Economics), Stanislas Callens (belgický student vysoké školy v Gentu) a Jaroslav Zich (český student vysoké školy v Praze). Tyto osobnosti se sešly ve Stockholmu a založily AIESE. První kongres AIESEC se konal v Liège (1946). Prvním prezidentem se stal Jaroslav Zich (1946 – 1947). Do exekutivy se kromě tří jmenovaných dostali ještě Francouz Boddez, Holanďan Teubner a Švýcaři Piccard a Staubly. Sekretariát byl otevřen v Praze. AIESE začal publikovat časopis „Revue Internationale des Études Supérieures en Sciences Économique (Commerciales et Industrielles) et Sociales“. Autorem prvního Statutu byl Stanislas Callens. Nesl příznačný název „**Soyons prêts**“. Stanislas v prvních materiálech AIESE uvedl, že „**cílem je podporovat porozumění národů rozšiřováním porozumění mezi jednotlivci a tím měnit svět jednotlivců v současnosti**“.

Založení AIESE spustilo lavinu – **krátce** po kongresu v Liège se připojily Jugoslávie, Rakousko, Rumunsko, Norsko a řada dalších zemí. AIESE se chtěl zapojit do IUS (Mezinárodní svaz studentů), ale schůze exekutivy v St. Gallenu v roce 1947 tento návrh rezolutně zamítla. **“AIESE bude neutrální”**.

Politika ušlechtilé cíle zhatila a AIESE byl rozpuštěn. I přes určitou ilegalitu se uskutečnil první cíl organizace – výměnné praxe. V letech 1946 – 1948 se uskutečnily výměnné pobyty studentů i přes odpor politiků.

Myšlenka nezapadla. V době od 3. do 6. 3. 1949 se ve Stockholmu sešlo 89 studentů na svém kongresu. Účastnilo se sedm zemí – Belgie, Dánsko, Finsko, Francie, Holandsko, Norsko a Švédsko. Byl založen **AIESEC**. Krátce poté se skoro sto studentů zúčastnilo praxí AIESEC. Velkou podporu této vznikající organizaci poskytla Hospodářská akademie ve Stockholmu a švédské ministerstvo zahraničních věcí. Hlavním **krédem** bylo: **„AIESEC je nezávislá, nepolitická, nezisková organizace studentů, jejímž cílem je přispívat k porozumění mezi národy bez jakékoliv diskriminace prostřednictvím svého mezinárodního vzdělávacího programu“**.

Česká studentská stopa zapadla. O Jaroslavu Zichovi od této doby nevíme nic, možná, že se zúčastňoval neoficiálně práce AIESECu, možná, že ne. Ze hry vypadlo i Československo a další satelity SSSR.

Myšlenku založit AIESEC ve Východním bloku a potažmo na Vysoké škole ekonomické v Praze a v Československu však politici neudusili. Stále doutnala a počátkem 60. let se mezi studenty stále připomínala. Několik aktivistů se pokusilo její vzkříšení, ale pokusy byly marné.

Uspěl až student obchodní fakulty, směru zahraniční obchod, Miloš Motoška, kterého to stálo však mnoho úsilí, který se stal otcem –zakladatelem AIESECu v Československu a zasloužil se o přijetí obou tehdejších vysokých škol (VŠE v Praze a VŠE v Bratislavě) AIESECem. Tato organizace však nevznikla ze dne na den.

Cesta k založení byla však trnitá a dlouhá. První informace poskytli Jugoslávci. V roce 1964 navštívili VŠE v Praze představitelé Jugoslávského národního výboru. Odjížděli se slibem, že jim poskytneme výměnu studentů – praktikantů v roce 1965. Toto byl první prokazatelný kontakt, kdy jsme byli nejen seznámeni s AIESECem, ale konkretizovala se i nabídka výměn.

Na jaře 1965 byl Miloš Motoška na Univerzitě v Kolíně nad Rýnem a získal oficiální informace a materiály o této organizaci. Tehdejší předseda Národního výboru SRN (dle svého vyjádření, který jsem získal při jednom setkání s ním, byl Bernd Thomas) doporučil kontakt se Sekretariátem AIESECu v Ženevě. Pak se vše spustilo. Českoslovenští zástupci byli pozváni na Kongres AIESECu do Helsinek v roce 1965. Jednostranně jsme obdrželi nabídku 5 praxí v SRN a 7 recipročních praxí v Jugoslávii. Dalších 12 nabídnutých praxí v Jugoslávii jsme přenechali kolegům na VŠE v Bratislavě.

Iniciativa dalšího jednání o ustavení AIESECu v Československu byla na představitelích, studentech VŠE v Praze. Kolegové VŠE v Bratislavě nás dalším jednáním i jejich jménem pověřili. Hlavní výbor ČSM na VŠE v Praze byl důležitý, neboť pod jeho kurateou byly zahraniční výměny studentů. Stanovisko bylo více méně neutrální a

opatrné. Celou záležitost konzultovali se „spřátelenými“ mládežnickými organizacemi hlavně v Polsku a Maďarsku. Maďarsko se nevyjádřilo, Polsko myšlenku podpořilo. Hlavní výbor vytvořil zkoumající komisi na tuto otázku, ale jeho doporučení bylo jednoznačné – „konzultujte s Ústředním výborem ČSM“. To se stalo.

Situace se vyjasnila koncem ledna 1966, kdy ÚV ČSM dal souhlas se vstupem Československé socialistické republiky (potažmo VŠE v Praze a VŠE Bratislavě) do mezinárodního AIESECu. Na zpracování žádosti bylo několik dní. Přihláška se vyžadovala v polovině února 1966. Během těchto dnů bylo potřeba zařídit řadu věcí – mezi nimi i souhlas vedení obou vysokých škol, což se stalo díky pochopení a rychlé akci oboru rektorů.

Přihlášku do AIESECu zaregistroval sekretariát v Ženevě 10 dní před zahájením Kongresu AIESEC v Tel Avivu.

Dne 28. února 1966 odletěli dva českoslovenští představitelé do Izraele s jasným úkolem: vrátit se s členstvím Československa v AIESECu. Těmi, kteří v Tel Avivu byli byl Aleš Bartoš z ÚV ČSM a Miloš Motoška, designovaný generální sekretář AIESECu v Československu na VŠE v Praze (tehdy posluchač IV. ročníku obchodní fakulty VŠE v Praze, směr ZO).

Jednání byla úspěšná. Československo bylo přijato. Všech nabízených 30 praxí (výměn) bylo vyměněno.

AIESEC se po osmnácti letech vrátil do Československa a pevně se zakořenil. Existuje do dneška a jak v českých zemích, tak i na Slovensku. Navíc se založily dvě absolventské organizace AIESECu (AA – Česká republika a AA Slovensko). Čeští a slovenští představitelé stáli i u uznání dvou národních výborů bez zbytečných komplikací po rozpadu Československa (1992), u založení AAI (1986), u revitalizace AAI (2005 - 2006) a při dalších projektech AIESECu a AA. Ale to už je jiná kapitola.

Ing. Ivan Leiš

Zdroje:

1/ Osobní vzpomínky otců – zakladatelů, Bernda Thomase, Jeana Choplina a mé,

2/ Jan Sládek, AIESEC, článek v Ekonomu č- 4 – 5/1966, str. 9 – 13,

3/ Archivní materiály Univerzity v Liège, archiv Belgického národního výboru AIESEC Brusel,

4/ I. Leiš, AIESEC HISTORY, interní materiál AAI, Brusel 2006,

5/ I. Leiš, AIESEC na Vysoké škole ekonomické v Praze v roce 1968, rukopis pro III. díl publikace o VŠE,

6/ The history of AIESEC: Pre – 1949, www.uni-regensburg.de

7/ The history of AIESEC, www.hku.hk

8/ <http://quis.qub.ac.uk>

Ilustrace:

1/ Půlportrét prezidenta AIESEC 1946 – 1948 Jaroslava Zicha,

2/ Recesistická fotografie ze začátku roku 1968, část Československého národního a Místního výboru AIESEC na VŠE v Praze, klečící zleva: Ladislav Prudký, Jiří Thein, Libor Zeman, Jan Sládek, stojící zleva:

Ivan Leiš (v roce 1968 předseda Místního výboru na VŠE Praha), Ivan Petrův Jaroslav Celerýn, Jiří Tesař, Ivan Reus (v roce 1968 prezident Národní výboru Československo). Ivan Petrův drží portrét Olgy Schoberové (později Olinky Bérové), maskota AIESEC Československo

3/ Výplatní otisk z výplatního stroje Postalia připomínající 25 let československého AIESECu (1966 -1991), autor štočku Ivan Leiš, rytec: František Pavlíček.

JAROSLAV ZICH
PRESIDENT MEJEC
1966-68

